

Gemeente
Amsterdam

Evaluatie Containertuintjes

Onderzoek & Statistiek

In opdracht van: Afval en Grondstoffen, afdeling strategie en projecten

Projectnummer: 22237

Nina Vos

Joris Klingen

Met medewerking van Barry van 't Padje, Faye Kornbluh, Jessica Greven, Natalie Runtuwene, Marleen Rijksen, Shy-Ann Moehamatdjalil en Daan Schmitz

Bezoekadres: Weesperstraat 113-117

Telefoon 020 251 10333

Postbus 658, 1000 AR Amsterdam

onderzoek.amsterdam.nl

nina.vos@amsterdam.nl

j.klingen@amsterdam.nl

Amsterdam, februari 2023

Foto voorzijde: Ondergrondse containers met containertuintjes in Slotermeer, Edwin van Eis (2022)

Inhoud

Samenvatting en conclusie	4
Inleiding	8
1 Effectiviteit van de containertuintjes	11
1.1 Effectmeting	11
1.2 Beleving van effectiviteit vanuit de buurt	15
1.3 Observaties van containeradoptanten	19
2 Betrokkenheid van de buurt	22
3 Adoptanten van containertuintjes	24

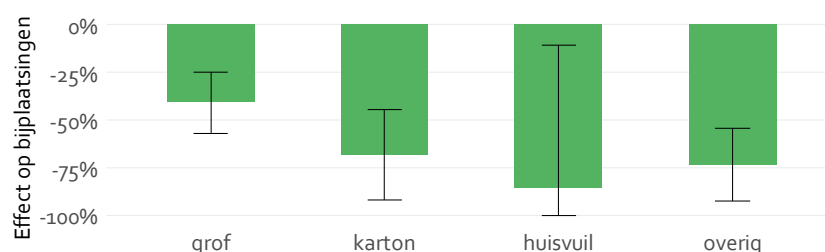
Samenvatting en conclusie

In het najaar van 2022 heeft Afval & Grondstoffen (A&G) van de gemeente Amsterdam op 25 containerlocaties in stadsdelen Centrum, Zuid en Oost containertuintjes geïnstalleerd als proefinterventie tegen verkeerd geplaatst afval (bijplaatsingen). Ter evaluatie van deze proef heeft Onderzoek & Statistiek (O&S) metingen geanalyseerd van het aantal bijplaatsingen rond de containerlocaties voor en na de plaatsing van de tuintjes. Aanvullend is na de plaatsing een enquête afgenomen onder omwonenden van containertuintjes en zijn diepte-interviews afgenomen onder adoptanten van containers met tuintjes. In dit rapport worden de bevindingen uit deze drie onderzoeksmethoden naast elkaar gelegd en geïntegreerd tot een integrale evaluatie van de proef.

Containertuintjes reduceren het aantal bijplaatsingen; verschillen naar type afval en type tuin

Uit de effectmeting blijkt dat de tuintjes het aantal bijplaatsingen verminderen. De geschatte reductie voor de verschillende typen bijplaatsingen is als volgt: 40% voor grof, nagenoeg 70% voor karton, ruim 80% voor huisvuil (hoewel met een grotere onzekerheid) en ruim 70% voor overige bijplaatsingen (zie figuur 1). Van verplaatsing van het probleem naar omliggende containerlocaties lijkt geen sprake. De verschillen tussen de stadsdelen zijn niet significant, wat erop duidt dat de tuintjes grofweg dezelfde effecten behalen in Zuid, Oost en Centrum. In de proef zijn verschillende typen tuintjes getest. Uit de resultaten blijkt dat de reductie door lagere sedumtuintjes minder zekerheid biedt dan de reductie door containertuintjes met hogere beplanting.

Figuur 1 Effect van containertuintjes op bijplaatsingen met 95% betrouwbaarheidsinterval, per type bijplaatsing (afname in procenten)

Ook omwonenden merken vermindering in bijplaatsingen

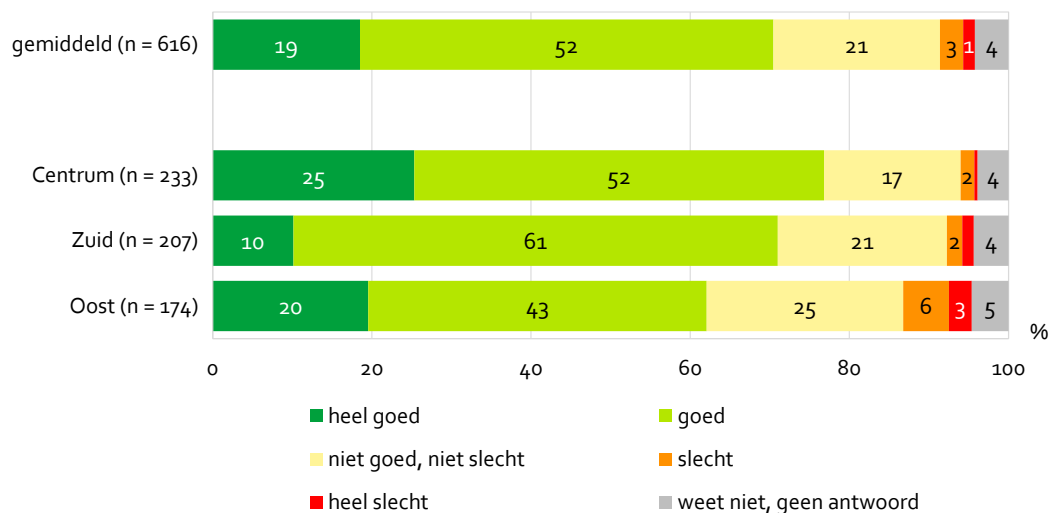
Omwonenden zijn te spreken over de containertuintjes. Zeven op de tien denkt dat containertuintjes (heel) goed werken als interventie tegen verkeerd geplaatst afval (zie figuur 2). De meerderheid van respondenten merkt desgevraagd op dat er minder veel en minder vaak afval naast de container ligt. Ook vindt de meerderheid de straat schoner sinds de plaatsing van de tuintjes. Daarnaast blijkt dat het draagvlak voor de tuintjes in de buurten waar ze nu geplaatst zijn groot is. Nagenoeg alle respondenten zouden het zonde vinden als het afval van anderen de

tuintjes zou beschadigen. Ook zouden ze zich er ongemakkelijk bij voelen om afval naast het tuintje te zetten. De meerderheid van omwonenden toont ook (intentie tot) betrokkenheid bij de tuintjes. Desgevraagd geven zij aan zwerfvuil uit het tuintje te zullen halen. Bovendien geeft een meerderheid aan dat de tuintjes ervoor zorgen dat zij ook de rest van de straat schoon willen houden. Dit duidt aan dat de invloed van de containertuintjes breder reikt dan slechts de containerlocatie.

Containertuintjes beste beoordeeld in Centrum, minst goed in Oost

Bewoners van stadsdeel Centrum zijn het vaakst positief over de werking van de containertuintjes (zie figuur 2). In Oost is het aandeel respondenten wat aangeeft dat er sinds de plaatsing van de tuintjes minder vaak en minder veel afval naast de afvalcontainer ligt het kleinst. Toch acht ook hier een meerderheid van ruim twee derde de tuintjes effectief (figuur 2). In stadsdeel Zuid is de groep omwonenden die de straat schoner vindt sinds de introductie van containertuintjes met zestig procent het kleinst.

Figuur 2 Hoe goed denkt u dat de containertuintjes werken als actie tegen afval naast de container? Naar stadsdeel en gemiddeld, december 2022 (procenten)

Netjes houdt netjes, vuil trekt vuil

Bewoners denken dat de tuintjes effectief zijn in het veranderen van gedrag van bewoners. "Netjes houdt netjes". De tuintjes zouden inspelen op het moreel kompas en gevoelens van schaamte van bewoners. Dit komt overeen met de bevinding dat omwonenden zich ongemakkelijk zouden voelen wanneer zij zelf afval bij zouden plaatsen. Veel omwonenden noemen echter ook dat het probleem zich lijkt te verplaatsen naar de stoep om de tuintjes heen. Een andere groep benoemt hierbij dat de containertuintjes alleen effectief zijn onder de voorwaarde dat de containers *niet* vol en *niet* gestremd zijn. Containeradoptanten onderstrepen dit en geven mee dat de tuintjes enkel werken wanneer deze goed onderhouden worden. Dit suggereert een *broken window effect*, waarbij vuil meer vuil aantrekt.¹ Hiermee onderstrepen ze de rol van de adoptant als cruciaal. Ook de effectmeting suggereert dat de aanwezigheid van een containeradoptant de werking van het tuintje verzekert. Tot slot vinden zowel bewoners als containeradoptanten dat verkeerd geplaatst grof afval het grootste probleem vormt. Het oogt

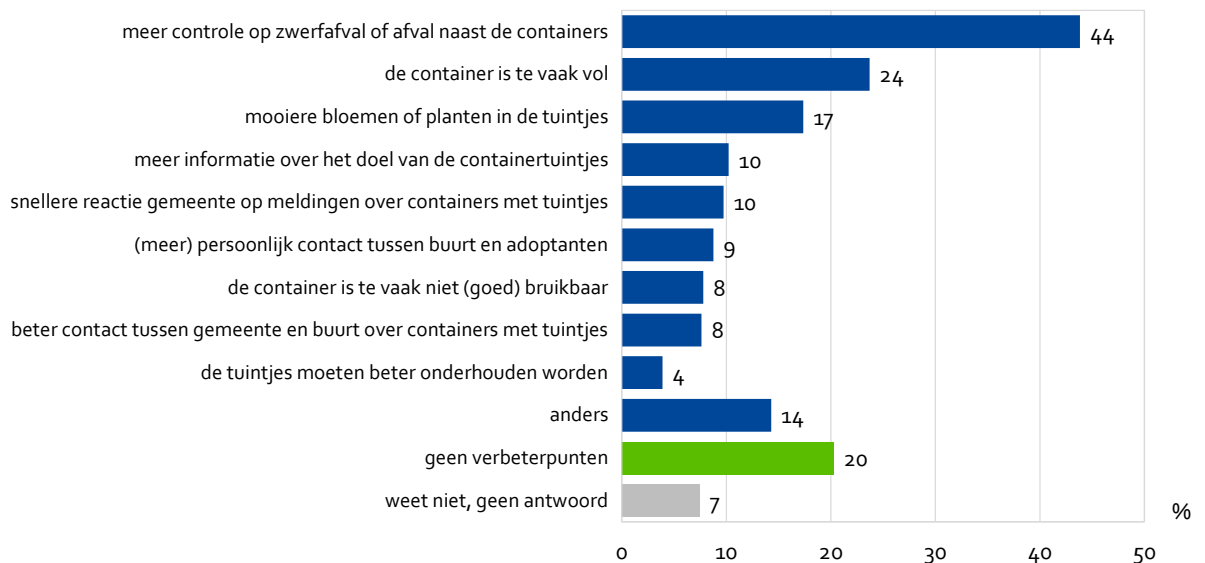
¹ James Q. Wilson & George L. Kelling. *Broken Windows*. Maart 1982.

rommelig en trekt bijplaatsingen van andere soorten afval aan. Voor dit probleem zijn de containertuintjes alleen volgens de buurt niet voldoende om de gewenste verandering te realiseren.

Bewoner zien de inzet vanuit de gemeente en het type beplanting als verbeterpunten voor tuintjes

Volgens omwonenden zou de gemeente, naast het plaatsen van containertuintjes, meer controles moeten uitvoeren op zwerfafval, afval naast de container en volle containers (zie figuur 3). Deze verbeterpunten worden vooral genoemd door bewoners van stadsdeel Zuid en Oost. Ook uit de gesprekken met adoptanten blijkt de wens op extra controles door de gemeente, bijvoorbeeld op mankementen en de staat van de beplanting. Dit zou helpen om ervoor te zorgen dat de tuintjes niet verloederen en hun werking verliezen. Daarop aansluitend verzoeken zij de gemeente om sneller te handelen op meldingen van bewoners over bijplaatsingen of mankementen aan de tuintjes. De ervaring leert dat bewoners “er niet doorheen komen”, waar op de meldingen van adoptanten veelal direct wordt geacteerd. Verder geven adoptanten mee dat de plantenbakken met hogere beplanting beter lijken te werken dan sedumtuintjes. Dat sluit aan bij de resultaten van de effectmeting, waarin naar voren komt dat het effect van sedumtuintjes minder betrouwbaar is.

Figuur 3 Wat kan er beter aan de containertuintjes in uw buurt? Meerdere antwoorden mogelijk, december 2022 (n = 616, procenten)

Ook zou extra handhaving en informatievoorziening helpen

Daarnaast komt in de interviews meermaals het voorstel terug om de sturende invloed van de tuintjes aan te vullen met handhaving. Er moet controle plaatsvinden of mensen zich houden aan de regels voor het aanbieden van afval. Als zij dit niet doen, moeten zij daarvan consequenties ervaren. Tot slot adviseren containeradoptanten om de introductie van de containertuintjes in de buurt groter aan te pakken. Met flyers, borden of zelfs een klein evenement kort nadat de tuintjes zijn geïnstalleerd, kan de bekendheid met het initiatief en het doel daarvan vergroot worden. Dit kan bijdragen aan meer bewustzijn van en betrokkenheid bij het afvalvraagstuk in de buurt.

Zichtbaarheid containeradoptant bevordert werking van tuintje

De containeradoptanten verrichten vooral ongezien hun werk aan de containertuintjes. Zestien procent van omwonenden heeft de adoptant de tuintjes in de buurt weleens zien onderhouden. Adoptanten werken sinds de plaatsing van de tuintjes niet minder, maar ook niet meer bij de containerlocatie. De tuintjes vragen dan wel om aanvullend onderhoud, maar omdat er minder bijplaatsingen zijn hoeven zij minder afval op te ruimen. Opvallend is dat de houding van omwonenden die de adoptant aan het werk hebben gezien verschilt van de houding van omwonenden die dit tot op heden niet hebben opgemerkt. Zij die de containeradoptant in de buurt hebben gezien zijn vaker bereid zwerfvuil uit het tuintje te halen en te helpen in het onderhoud van het tuintje. Ook geven ze vaker aan de rest van de straat schoon te willen houden en schatten ze de interventie vaker in als effectief. Dit maakt het aannemelijk dat de zichtbaarheid van de containeradoptant de werking van de containertuintjes versterkt.

Conclusies en implicaties

Uit zowel de metingen, het enquêteonderzoek als de interviews blijkt dat de containertuintjes leiden tot een vermindering van de hoeveelheid bijplaatsingen. De vermindering geldt voor alle vormen van afval, hoewel het minst voor grof afval. Adoptanten en omwonenden roepen de gemeente dan ook op om de bekendheid met de aanbiedregels voor grof afval te vergroten. De containertuintjes zouden namelijk hun werking verliezen zodra het eerste stuk afval bijgeplaatst wordt. Om deze reden zijn de containertuintjes alleen effectief wanneer zowel de tuintjes als de afvalcontainers optimaal onderhouden worden en de containers *niet* vol en *niet* gestremd zijn.

Verklaring voor de werking van de tuintjes is dat ze het morele kompas van mensen raken en daarmee schaamte oproepen als men er afval bijplaatst. Omdat sedumtuintjes om minder menselijke aandacht vragen, spreekt dit minder tot het morele kompas en zou dit type tuintje dan ook minder goed werken dan de meer kwetsbare, hogere variant. Deze ervaring wordt ondersteund door de effectmeting.

Bovendien biedt het onderhoud van het tuintje door de containeradoptant aanleiding tot een praatje en vergroot het de zichtbaarheid van de adoptant. Niet alleen versterkt dit het menselijke aspect van de tuintjes en biedt dit kans om buurtbewoners te informeren over het juiste aanbiedgedrag, het draagt ook bij aan de sociale cohesie en wakkert betrokkenheid aan van buurtbewoners bij een schone buurt. Met deze wisselwerking dragen de containertuintjes niet alleen bij aan schonere containerlocaties, maar hebben ze de potentie om ook in de rest van de buurt een verschil te maken.

Inleiding

Al voor de coronaperiode kampte Amsterdam met een toenemende hoeveelheid afval.² Met het vaker thuiswerken en de keuze voor online aankopen in plaats van fysiek winkelbezoek nam het afvalaanbod verder toe. In 2021 beoordeelden Amsterdammers de vervuiling op straat in hun buurt gemiddeld met een rapportcijfer 5,4.³ In 2019 ging dit nog om een 5,9 en twee jaar ervoor een 6,2. Zwerfvuil en volle containers vormen de grootste irritaties. Bovendien blijkt uit recent onderzoek dat veruit de meeste overlastmeldingen door inwoners gaan over afval (meer dan 50% in 2021) en het aantal meldingen in deze rubriek groeit.⁴ Het is belangrijker dan ooit dat het aanbieden en verwerken van afval zo correct en efficiënt mogelijk gebeurt. Door extra inzet om containerlocaties schoon en bruikbaar te houden, handhaving en een breed scala aan interventies en ideeën, probeert de gemeente om de situatie te verbeteren en haar bewoners te informeren, activeren en motiveren om beter aanbodgedrag te laten zien.

In 2020 ontstond de eerste proef met plantenbakken rondom ondergrondse afvalcontainers, zogenaamde containertuintjes. Deze interventie is op vier locaties toegepast met als doel om de overlast van bijplaatsingen, naast de container geplaatst afval, te verminderen. Op grond van een voor-na meting in de twee weken voor en na plaatsing zijn die aanpassingen destijds succesvol gebleken. In het voorjaar van 2022 is hieraan vervolg gegeven met de start van een nieuwe pilot. Hierbij zijn in stadsdeel Zuid twaalf, in Oost acht en in Centrum vijf containerlocaties met containeradoptanten uitgekozen waar op iedere container nieuwe plantenbakken zijn geïnstalleerd.

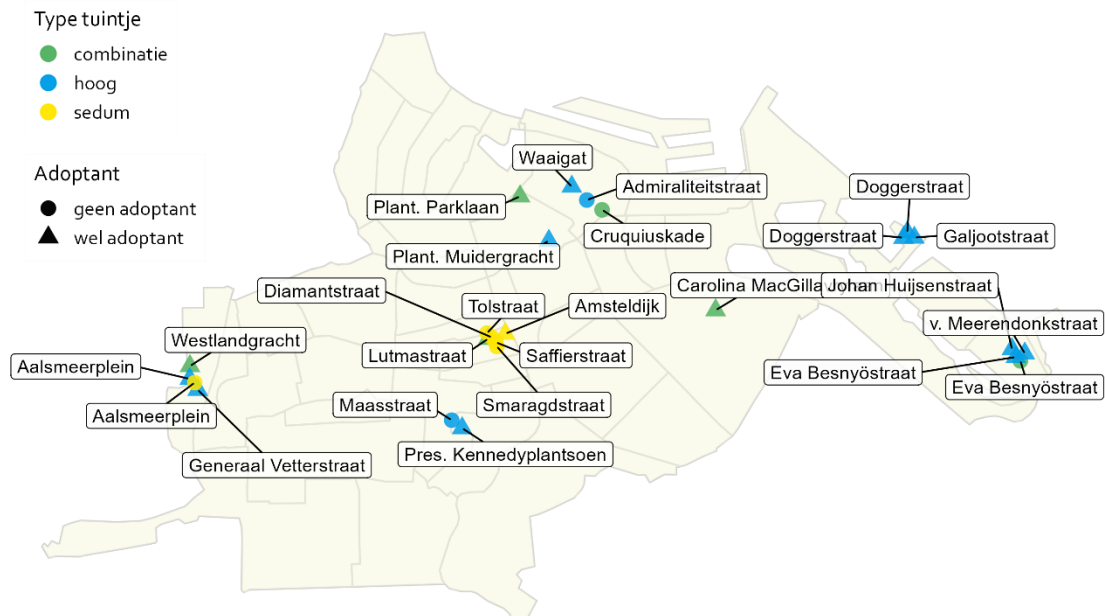
Nu de pilot geïmplementeerd is, wil de directie Afval en Grondstoffen (A&G) inzicht verkrijgen in de werking ervan. Zorgen de plantenbakken voor een vermindering van het aantal bijplaatsingen? Hoe worden de containertuintjes beleefd door de buurt? En hoe ervaren de containeradoptanten het onderhoud en de doeltreffendheid van de tuintjes? Om hierachter te komen is Onderzoek & Statistiek (O&S) gevraagd om onderzoek te doen. In deze rapportage wordt invulling gegeven aan de ervaringen van bewoners en van containeradoptanten, aanvullend aan een kwantitatieve evaluatie van de effectiviteit van de containertuintjes.

² Onderzoek & Statistiek (O&S). *Factsheet Ritme Afvalaanbod*. Amsterdam, november 2021.

³ Onderzoek & Statistiek (O&S). *Onderzoek Wonen in Amsterdam*. Amsterdam, 2021.

⁴ Onderzoek & Statistiek (O&S). *Overlastmeldingen door Amsterdammers*. Amsterdam, december 2022.

Figuur 4 Locaties van containertuintjes

Opzet

Effectmeting

In samenwerking met A&G zijn er metingen verricht van het aantal bijplaatsingen rond de containerlocaties met containertuintjes en op overige containerlocaties die dienen als controlegroep. Daarbij is er een voormeting gedaan van 4 weken voordat de tuintjes zijn geplaatst, en een nameting van 12 weken gebruikt. Vervolgens is met een statistisch model gemeten wat het effect van de tuintjes is op het aantal bijplaatsingen, waarbij de controlegroep wordt gebruikt om algemene trends uit te sluiten van het effect.

Enquête

In samenwerking met A&G is een vragenlijst opgesteld en verspreid in december van 2022. De vragenlijst is in het Nederlands en in het Engels aangeboden en is te vinden in bijlage 2. Per locatie waar containertuintjes zijn geïnstalleerd zijn circa 125 omliggende huishoudens geselecteerd. Een brief met daarin een uitnodiging tot deelname is verstuurd naar in totaal 3.081 adressen, gelijk verdeeld over de drie stadsdelen. Deelname was mogelijk in zowel schriftelijke vorm als online.

Interviews met containeradoptanten

Om een beeld te krijgen van het onderhoud van de containertuintjes, werden in de periode tussen oktober 2022 en januari 2023 acht interviews gehouden met containeradoptanten van ondergrondse afvalcontainers met tuintjes. De interviews bieden ook een ander perspectief op de effectiviteit van de tuintjes: welke veranderingen merken adoptanten op? Vragen de tuintjes om meer of minder onderhoud aan de container? En waarom vinden adoptanten de tuintjes wel of niet een aanwinst voor de buurt? De interviewleidraad die is aangehouden in de gesprekken met containeradoptanten is in te zien in bijlage 3. Om inzicht te verkrijgen in de lange en kortere

termijneffecten van de containertuintjes, werden drie van de interviews gehouden met adoptanten van containers die in de eerste lichting een tuintje kregen. De overige vijf interviews waren met adoptanten van containers met een recent geplaatst tuintje (waarvan twee in Oost, één in Centrum en één in Zuid). De resultaten van het kwalitatieve component van dit onderzoek zijn door de rapportage heen verweven in de kwantitatieve resultaten.

Respons enquête

Van alle aangeschreven bewoners heeft, hoger dan doorgaans bij enquêteonderzoek, 22% de vragenlijst ingevuld. Ruim de helft (57%) deed dit online, 43% schriftelijk. Negen procent van alle respondenten gaf bij de start van de enquête aan de containertuintjes niet te hebben gezien. Aangezien het hier gaat om een evaluatie, zijn deze respondenten uitgesloten van verdere deelname. Dit resulteerde in een totale respons bestaande uit 616 respondenten. Een overzicht van de totale respons en de verdeling naar stadsdeel, is weergegeven in tabel 5. In deze uitsplitsing valt op dat meer dan een derde van de respons afkomstig is uit stadsdeel Centrum en minder dan een derde uit Oost. Wel is de respons voldoende om voor alle resultaten een uitsplitsing naar stadsdeel te beschrijven.

Tabel 5 Enquêterespons naar stadsdeel, december 2022

stadsdeel	aantal	%
Centrum	233	38
Zuid	207	34
Oost	174	28
onbekend	2	0
Totaal	616	100

Allereerst is omwonenden van containertuintjes gevraagd hoe belangrijk zij het vinden dat hun straat netjes is. Figuur 6 geeft de resultaten weer en laat zien dat er nagenoeg unanimiteit heerst over het belang van een nette straat. Negentig procent vindt dit erg belangrijk. Geen van alle respondenten gaf aan het onbelangrijk te vinden of de straat wel of niet netjes is. In de interpretatie van de overige resultaten is het belangrijk om deze richting in houding in het achterhoofd te houden.

Figuur 6 Vindt u het belangrijk dat uw straat netjes is? December 2022 (n = 616, procenten)

1 Effectiviteit van de containertuintjes

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag in hoeverre de containertuintjes bijdragen aan een vermindering van het aantal bijplaatsingen. Dit vraagstuk wordt als eerste benaderd aan de hand een analyse van metingen van bijplaatsingen voor en na plaatsing van de tuintjes. Ook wordt bekeken of de werking van de containertuintjes verschilt per type afval, type tuintje en stadsdeel. Daarnaast worden omliggende containerlocaties onder de loep genomen om in te schatten in hoeverre de problematiek zich verplaatst. Vervolgens wordt er op basis van de respons op de enquête onder omwonenden verkend hoe zij de effectiviteit van de tuintjes inschatten en welke kanttekening en verbeterpunten ermee gepaard gaan. Tot slot komt het perspectief van containeradoptanten aan bod, die naast hun ervaringen van het beheer van de tuintjes ook verder interpretatie geven aan de effectiviteit en de achterliggende mechanismen.

1.1 Effectmeting

Om de effectiviteit van de containertuintjes in kaart te brengen wordt gekeken naar de invloed van de tuintjes op het aantal bijplaatsingen. Om een bepaald waargenomen effect toe te kunnen schrijven aan een interventie is het van belang om ook zicht te hebben op de algemene trend in de stad. Deze trend kan het effect zijn van externe factoren, zoals het weer of feestdagen en mag niet beschouwd worden als effect van de interventie. Daarom is voor dit onderzoek een controlegroep samengesteld met locaties die vergelijkbaar zijn met de containerlocaties waar de tuintjes zijn geïnstalleerd. Hierbij is rekening gehouden met gelijkenissen in kenmerken zoals het type containers en het aantal bijplaatsingen. In bijlage 1 is de gebruikte methode voor het vinden van de controlegroep nader toegelicht.

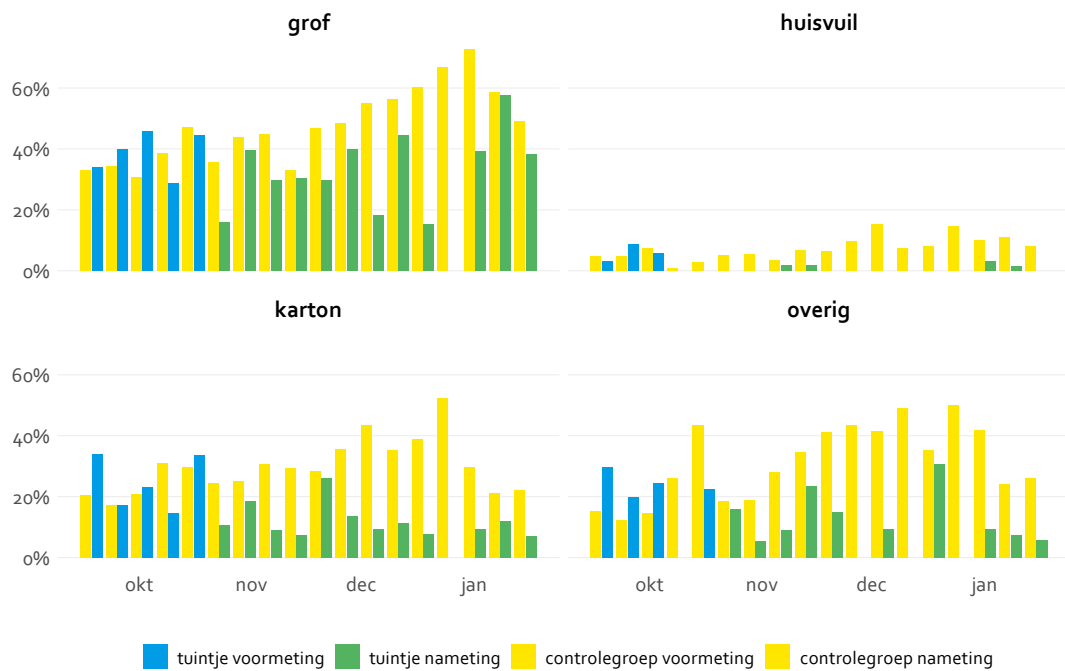
Voor de effectmeting wordt gebruik gemaakt van metingen die door Afval en Grondstoffen (A&G) worden uitgevoerd voor het programma Aanpak Bijplaatsingen (ABP).⁵ Op locaties met tuintjes zijn ruim 200 voormetingen en ruim 400 nametingen gedaan. Daarbij is per meting bijgehouden of er een bijplaatsing is aangetroffen en wat het type daarvan is (grof afval, huisvuil, karton of overig).

De metingen van bijplaatsingen worden doorlopend uitgevoerd door meerdere teams, waarvan een deel zich richt op het direct oplossen van bijplaatsingen. Voor deze proef is er naast de doorlopende metingen ook gericht gemeten door het team met servicemedewerkers ondergronds (SMO). Zij zijn in september 2022, een maand voordat de tuintjes zijn geïnstalleerd begonnen met meten om zo een voormeting te doen van het aantal bijplaatsingen rond containers waar uiteindelijk tuintjes zijn geplaatst.

⁵ Dat gebeurde tot oktober 2022 met de Skialabs-app en vanaf oktober 2022 met de nieuwe app DispatchX. Deze apps stelden verschillende teams in staat om te meten of en welk type bijplaatsingen plaatsvonden bij containerlocaties.

Figuur 1.1 laat zien hoe de bijplaatsingen zich hebben ontwikkeld vanaf vier weken voor de start van de proef tot en met eind januari, drie maanden later. De grafiek geeft aan voor welk deel van de metingen er een bijplaatsingen is geconstateerd. De blauwe en groene balken geven het aantal bijplaatsingen tijdens de voor- en nameting weer op locaties waar de tuintjes halverwege oktober zijn geïnstalleerd. De gele balken geven de trend weer op basis van een controlegroep van locaties met vergelijkbare eigenschappen.

Figuur 1.1 Aandeel metingen met bijplaatsingen per week in voor- en nameting, afgezet tegen de stedelijke trend, per type bijplaatsing (procenten)

In figuur 1.1 is een afname van het aantal bijplaatsingen zichtbaar op de containerlocaties met tuintjes: in veel gevallen waren er minder bijplaatsingen tijdens de nameting, vergeleken met de voormeting. De ontwikkeling in de controlegroep laat bovendien zien dat er een algemene trend in de stad was van *meer* bijplaatsingen in november, december en januari; een patroon dat jaarlijks terugkomt en meestal samenhangt met (commerciële) feestdagen en weersomstandigheden.⁶ Op dit moment zijn de metingen tot en met januari 2023 verwerkt. De nameting is daarmee ruim drie maanden. Om het langetermijneffect van de tuintjes in beeld te krijgen adviseert O&S om de effectmeting in de toekomst te herhalen. Die herhaling kan dan ook duidelijkheid bieden over de werking van de tuintjes door de seizoenen heen.

Tuintjes verminderen bijplaatsingen met 40% tot 80%

Om er zeker van te zijn dat de tuintjes een structureel effect hebben op het aantal bijplaatsingen is een statistisch model gebruikt om het totale effect van de tuintjes te berekenen. Daarbij wordt rekening gehouden met de trend en wordt berekend hoe de nameting bij de containertuintjes

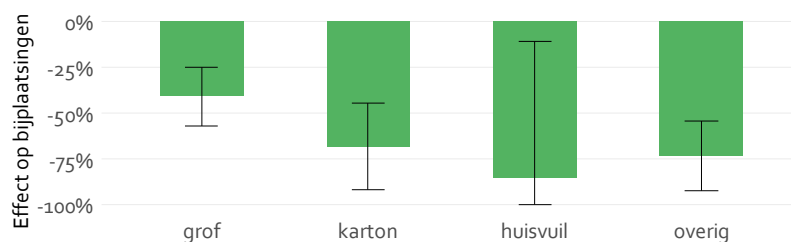
⁶ Onderzoek & Statistiek (O&S). *Factsheet Ritme Afvalaanbod*. Amsterdam, november 2021.

zich verhoudt tot een hypothetische situatie zonder tuintjes. Het verschil tussen de huidige situatie en een hypothetische situatie zonder tuintjes geeft uiteindelijk de effectmeting.

Figuur 1.2 geeft de resultaten van de effectmeting weer. De groene balken geven de reductie weer zoals berekend ten opzichte van een situatie zonder containertuintjes. Daarnaast is met de zwarte balkjes het 95% betrouwbaarheidsinterval aangegeven. Dit interval geeft een indicatie van de betrouwbaarheid van de berekening en geeft de (on)zekerheid dat de gemeten reductie daadwerkelijk toe te schrijven is aan de containertuintjes en niet op toeval berust. Hoe kleiner het betrouwbaarheidsinterval, hoe meer zekerheid over het berekende effect.⁷

De resultaten laten zien dat de tuintjes tot een reductie in bijplaatsingen leiden voor alle vormen van bijplaatsingen. Het effect voor bijplaatsingen van grof afval is het minst sterk en komt uit op ongeveer 40% reductie vergeleken met een situatie zonder tuintjes. Karton en overig afval laten beide een reductie zien van circa 70%. Het sterkste effect is gemeten voor bijplaatsingen van huisvuil (bijv. vuilniszakken) met een reductie tot 80%. Omdat bijplaatsingen met huisvuil sowieso weinig voorkomen is dat resultaat wel onzekerder. Dat is te zien aan het grotere betrouwbaarheidsinterval, wat aangeeft dat we niet met zekerheid kunnen zeggen dat de reductie precies 80% is.

Figuur 1.2 Effect van containertuintjes op bijplaatsingen met 95% betrouwbaarheidsinterval, per type bijplaatsing (afname in procenten)

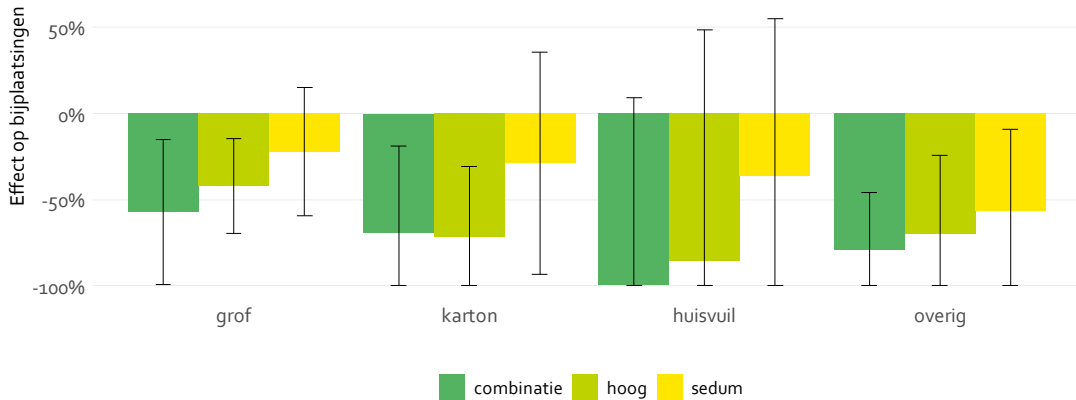
Reductie in bijplaatsingen alleen zeker bij hoge tuintjes

Figuur 1.3 laat zien hoe het effect verschilt per type tuintje. In de grafiek komt naar voren dat de berekende reductie van bijplaatsingen het grootst is op containerlocaties met alleen hoge tuintjes of een combinatie van hoge tuintjes en sedumtuintjes. Voor locaties met alleen een sedumtuintje geldt dat de berekende reductie minder sterk uitvalt en met een grotere onzekerheid. Alleen in het geval van overige bijplaatsingen is met voldoende zekerheid te zeggen dat de sedumtuintjes het aantal bijplaatsingen verminderen.

De lagere reductie en grotere onzekerheid van de werking van sedumtuintjes kan worden verklaard doordat containerlocaties met enkel sedumtuintjes op minder locaties zijn geïnstalleerd waardoor er minder metingen zijn van dit type. Bovendien bevinden nagenoeg alle containerlocaties met dit kenmerk zich in één buurt (zie figuur 4). Deze factoren hebben direct invloed op de betrouwbaarheid van de meting en mogelijk ook op de effectiviteit. Een grotere spreiding van containerlocaties met enkel sedumtuintjes zou voor een vervolgprouf de mogelijkheid bieden om meer zekerheid te genereren over de werking van sedumtuintjes.

⁷ Een betrouwbaarheidsinterval wordt berekend op basis van de het aantal metingen en de variatie in de data. Het betrouwbaarheidsinterval geeft weer hoe het effect kan variëren als een proef zou worden herhaald. Bijvoorbeeld: voor bijplaatsingen van grof afval zegt het 95% betrouwbaarheidsinterval dat als de proef honderd keer herhaald zou worden, de reductie in vijftien procent van de gevallen tussen de 25% en 55% zou vallen.

Figuur 1.3 Effect van containertuintjes op bijplaatsingen met 95% betrouwbaarheidsinterval, per type bijplaatsing, naar type tuintje (afname in procenten)

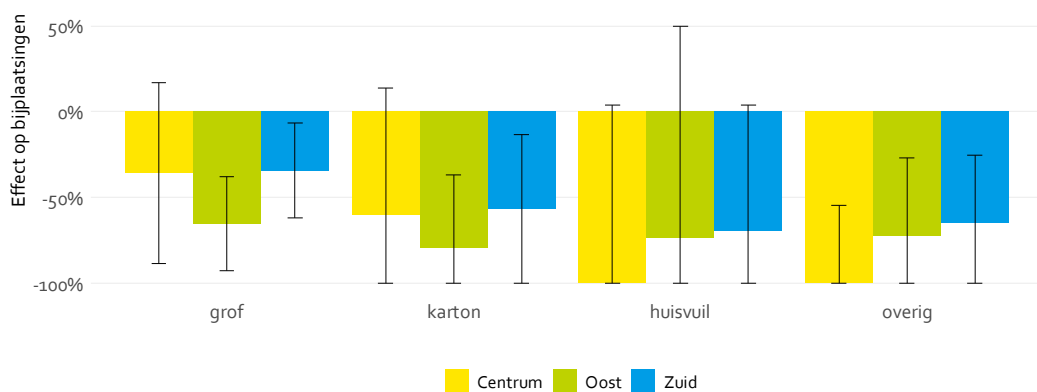

Werking van containertuintjes per stadsdeel min of meer gelijk

Figuur 1.4 laat zien wat het effect is van containertuintjes per stadsdeel. De tuintjes hebben een vergelijkbaar effect in de drie stadsdelen en op basis van deze metingen is er geen aanleiding om aan te nemen dat de containertuintjes structureel anders werken in een van de stadsdelen.⁸ De kleine verschillen die naar voren komen duiden erop dat de reductie van grof afval en karton mogelijk wat sterker is in stadsdeel Oost en dat voor huisvuil en overig afval de reductie wat sterker is in stadsdeel Centrum, maar die verschillen zijn dus niet groot genoeg om met zekerheid te kunnen stellen dat de tuintjes een andere werking hebben per stadsdeel.

Deze proef is uitgevoerd in stadsdelen Oost, Centrum en Zuid. Hoewel de tuintjes in elk van deze stadsdelen een reducerend effect hebben op het aantal bijplaatsingen, is niet met zekerheid te zeggen dat containertuintjes in de overige stadsdelen (West, Nieuw-West, Noord, Zuidoost en Weesp) hetzelfde effect zullen hebben. Met een uitbreiding van de proef naar die overige stadsdelen kan de stadsbrede werking van containertuintjes in kaart worden gebracht.

Figuur 1.4 Effect van containertuintjes op bijplaatsingen met 95% betrouwbaarheidsinterval, per type bijplaatsing, naar stadsdeel (afname in procenten)

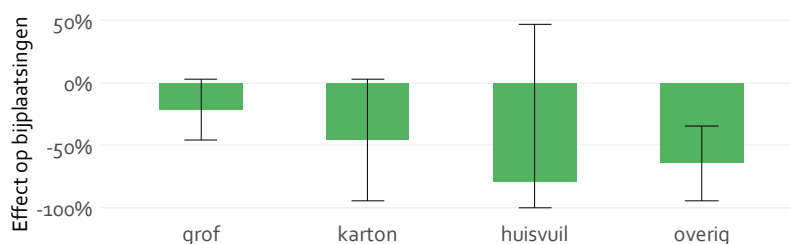

⁸ Dat is te zien aan de overlappende betrouwbaarheidsintervallen. Wanneer betrouwbaarheidsintervallen van metingen overlappen is namelijk niet met zekerheid te zeggen dat de resultaten daadwerkelijk van elkaar verschillen: in een herhaling van deze proef zouden de weergegeven kleine verschillen kunnen verdwijnen of net wat anders kunnen uitvallen.

Geen verslechtering in omliggende containerlocaties

Een mogelijk gevolg van de containertuintjes kan zijn dat bijplaatsingen verplaatsen naar omliggende containerlocaties, zonder tuintjes. Figuur 1.5 hieronder laat zien dat metingen afgenomen bij containerlocaties binnen 150 meter van de containertuintjes daar geen bewijs voor geven. De metingen laten zelfs een lichte afname zien in bijplaatsingen bij omliggende containerlocaties, maar die afname is voor grof afval, karton en huisvuil niet betrouwbaar.

Figuur 1.5 Effect van containertuintjes op bijplaatsingen op containers binnen 150 meter van tuintjes, met 95% betrouwbaarheidsinterval, per type bijplaatsing (afname in procenten)

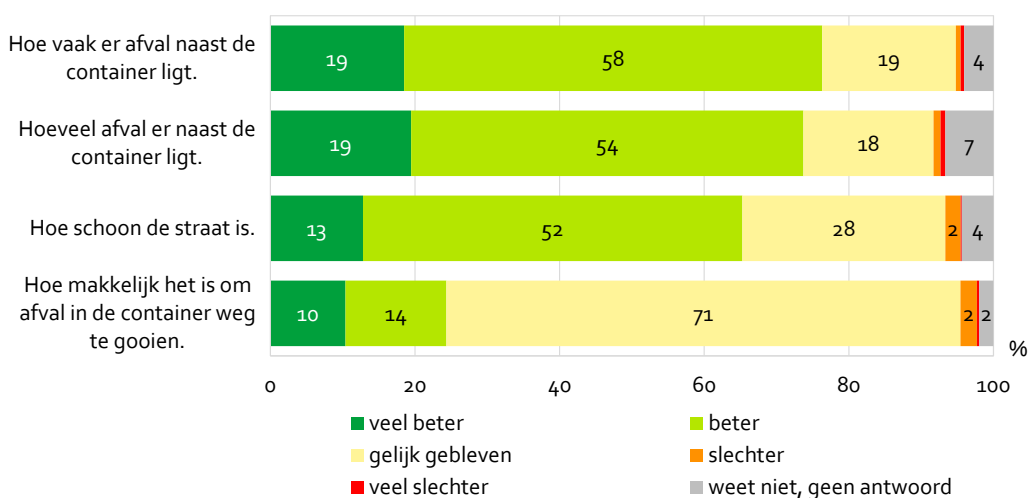

1.2 Beleving van effectiviteit vanuit de buurt

Meerderheid van omwonende respondenten merkt verbetering door plaatsing containertuintjes

Respondenten is gevraagd om aan de hand van een aantal indicatoren de effectiviteit van de containertuintjes in de buurt te beoordelen. De resultaten tonen een positief beeld (zie figuur 1.6). Circa driekwart van bevraagde omwonenden vindt dat er minder vaak en in mindere mate afval naast de container ligt na plaatsing van de tuintjes. Twee op de drie ziet daarnaast een verbetering in de mate waarin de straat schoon is. Bovendien geeft een grote meerderheid aan dat het weggooien van afval in de container niet moeilijker is geworden sinds de plaatsing van de containertuintjes.

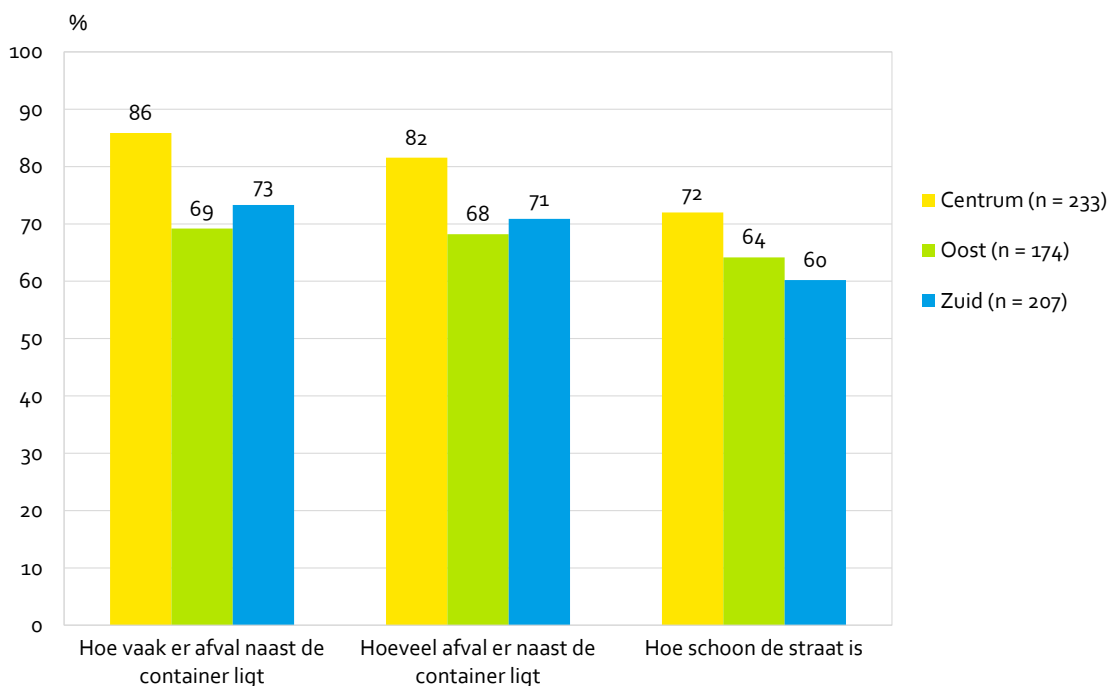
Figuur 1.6 Wat denkt u dat het effect is van de containertuintjes op de volgende punten? December 2022 (n = 616, procenten)

Meeste positieve ervaringen met containertuintjes in stadsdeel Centrum

Vooral in stadsdeel Centrum beschouwen omwonenden de containertuintjes als effectief. Nagenoeg negen op de tien respondenten uit stadsdeel Centrum geeft aan dat er (veel) minder vaak afval naast de container ligt sinds de plaatsing van de tuintjes (zie figuur 1.7). In Zuid en Oost gaat dit om wat kleinere groepen. Eenzelfde patroon zien we terug in de hoeveelheid afval naast de container sinds de plaatsing. De mate waarin bewoners van de drie stadsdelen vinden dat de straat schoner geworden is sinds de komst van de containertuintjes ligt dicht bij elkaar, maar ook hier zijn respondenten uit het Centrum het meest positief. In stadsdeel Zuid ligt het aandeel dat vindt dat de straat schoner geworden is met 60% het laagst.

Figuur 1.7 Wat denkt u dat het effect is van de containertuintjes op de volgende punten? Aandeel '(veel) beter' naar stadsdeel, december 2022 (procenten)

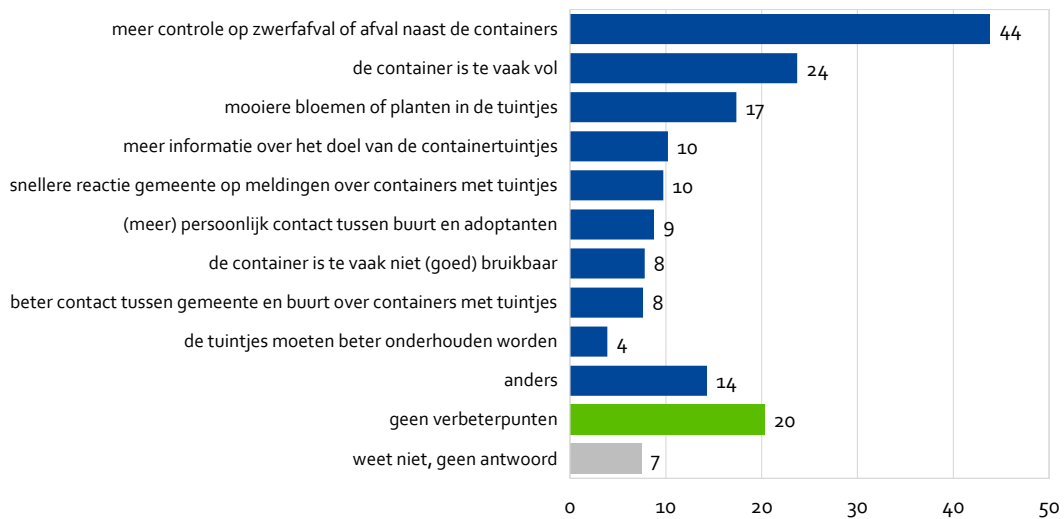

Meer controle op afval naast containers vormt grootste verbeterpunt

Desgevraagd is het meest gekozen verbeterpunt voor de containertuintjes dat er meer controle zou moeten zijn op zwerfafval of afval naast de containers. Ruim twee op de vijf respondenten geeft dit aan (zie figuur 1.8). Nagenoeg een kwart noemt dat de afvalcontainer te vaak vol is en achttien procent hoopt op mooiere bloemen en planten in de plantenbakken. Veertien procent oppert zelf een verbeterpunt. Veruit het meest aangedragen punt daarbij heeft betrekking op problemen met grof afval rondom de containertuintjes. Omwonenden zouden onvoldoende op de hoogte zijn van de regels rondom de inzameling van grof afval, waardoor het zich snel ophoopt en in enkele gevallen de planten beschadigt. Sommigen leggen uit dat een grof afvallocatie en containertuintjes helemaal niet samengaan. Verder wordt genoemd dat de containertuintjes niet (goed genoeg) werken omdat er onvoldoende bewustzijn bestaat onder omwonenden over het belang van een schone containerlocatie. Informatievoorziening en bewustwordingscampagnes zouden hierbij kunnen helpen. Verder noemt een deel dat de containers vaker geleegd zouden moeten worden om de tuintjes succesvoller te laten zijn. Ook het vaker beboeten van het verkeerd aanbieden van afval behoort tussen de meest genoemde

verbeterpunten. Containertuin-specifieke verbeterpunten die respondenten noemen zijn het sneller verhelpen van mankementen (zoals kapotte plantenbakken), mooiere plantenbakken, grotere tuintjes, hogere randen en grotere planten. Eén op de vijf omwonenden geeft aan geen verbeterpunten te hebben voor de containertuintjes.

Figuur 1.8 Wat kan er beter aan de containertuintjes in uw buurt? Meerdere antwoorden mogelijk, december 2022 (n = 616, procenten)

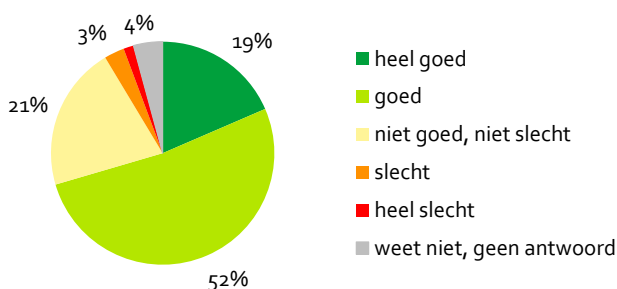
Meeste verbeterpunten komen vanuit stadsdeel Oost

Onvoldoende controle op zwerfafval of afval naast de containers wordt vooral als een punt aangeduid door respondenten uit stadsdeel Oost en Zuid (respectievelijk 53% en 46%). In het Centrum wordt dit door 35% als verbeterpunt aangemerkt. Volle containers worden met name als verbeterpunt genoemd door respondenten uit stadsdeel Oost (36% tegenover 19% in de overige twee stadsdelen). Ook merken vooral respondenten uit Oost op dat de containers te vaak niet (goed) bruikbaar zijn (16% tegenover resp. 8% en 2% in Zuid en Centrum).

Zeven op de tien vindt containertuintjes goed werken als interventie tegen afval naast container

Omwonenden is gevraagd om te beoordelen hoe doeltreffend de containertuintjes zijn in het tegengaan van verkeerd aangeboden afval. Zeven op de tien vindt dat de containertuintjes goed of heel goed werken als actie tegen afval naast de container (zie figuur 1.9). Eén op de vijf vindt de tuintjes niet goed, maar ook niet slecht werken. Slechts vier procent vindt de containertuintjes (heel) slecht werken als interventie tegen verkeerd geplaatst afval.

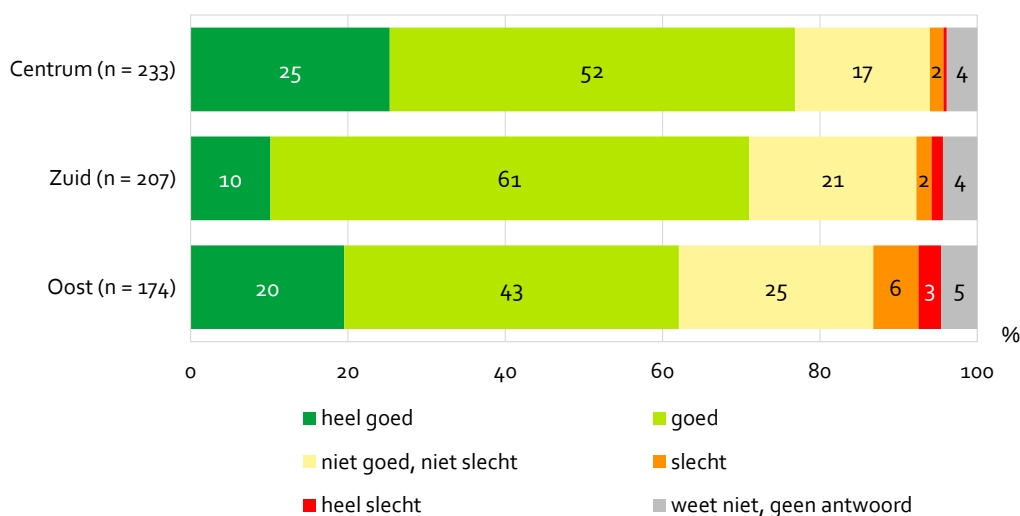
Figuur 1.9 Hoe goed denkt u dat de containertuintjes werken als actie tegen afval naast de container? December 2022 (n = 616, procenten)

Containertuintjes als actie tegen afval naast containers best beoordeeld in Centrum

Vooral in stadsdeel Centrum is de groep omwonenden die de containertuintjes goed vinden werken tegen verkeerd geplaatst afval groot. Figuur 1.10 laat zien dat ruim driekwart van respondenten uit Centrum de actie als (heel) goed beoordelen. In Zuid gaat dit om een aandeel van zeven op de tien en in Oost van zes op de tien. Nagenoeg één op de tien respondenten in stadsdeel Oost ziet de containertuintjes in de buurt als een (heel) slecht werkende actie tegen afval naast de container.

Figuur 1.10 Hoe goed denkt u dat de containertuintjes werken als actie tegen afval naast de container? Naar stadsdeel, december 2022 (procenten)

Goede beoordelingen door perceptie dat containertuintjes bewustzijn creëren

"Als iets er netjes en verzorgd uitziet, is dat toch vaak een drempel voor mensen om zelf de eerste te zijn die vuil ernaast stort."

Amsterdammers die de containertuintjes in de buurt als (heel) goede actie beoordelen, beargumenteren dit met name door uit te leggen dat de tuintjes een gedragsmatige drempel creëren, wat mensen een bezwaard gevoel bezorgt wanneer zij afval naast de tuintjes neer willen zetten. Dit zou meer bewustzijn creëren bij een normaal gesproken achteloze handeling. Hierdoor denken respondenten dat met de tuintjes ook aanduiden wat wel en niet gewenst gedrag is. "Netjes houdt netjes", is wat vaak terugkomt in de antwoorden. Verder wordt een groot deel van de (heel) goede beoordelingen toegelicht met een observatie: deze respondenten zien dat er minder afval naast de containers ligt sinds de plaatsing van de tuintjes. Een deel denkt dat dit komt omdat de tuintjes simpelweg plek innemen op de stoep, waardoor er minder ruimte is om afval neer te zetten. Verder komt in de toelichtingen naar voren dat omwonenden de tuintjes mooi vinden.

"Het wordt gewaardeerd door bewoners en er is het besef dat er opgelet wordt in de buurt."

Neutrale beoordelingen resultaat van verplaatsing probleem

"Mensen blijven afval naast de container plaatsen maar niet op de plaat. De containertuintjes verfraaien het straatbeeld."

Neutrale beoordelingen worden met name toegelicht met een constatering dat de containertuintjes niet goed genoeg werken. De ervaring is dat hoewel de tuintjes de ruimte direct naast de container innemen, men het afval nu naast de tuintjes plaatst. Hiermee zou het probleem van bijplaatsingen zelf dus niet opgelost, maar verplaatst worden. "Mensen die afval naast de container zetten, zullen dit toch wel blijven doen", is het sentiment. De containertuintjes zullen, volgens enkele respondenten, geen verandering aanbrengen in de mentaliteit van deze groep omwonenden. Een andere groep respondenten denkt dat de containertuintjes alleen effectief zijn onder de voorwaarde dat de containers niet vol of gestremd zijn. Bovendien zou het de overlast door grof afval op straat niet kunnen verhelpen. Hieraan wordt toegevoegd dat acties als strengere handhaving, extra informatie over de regels of meer inzet van de ophaaldiensten doeltreffender zouden werken. Wel erkennen respondenten die de tuintjes niet goed, maar ook niet slecht beoordelen dat ze het straatbeeld opfleuren en een oplossing bieden voor de problemen bij het legen.

Slechte beoordelingen vanwege uitbreiding van overlast rondom de container

"De tuintjes zijn er nu een aantal weken maar er wordt nog steeds veel afval naast de containers geplaatst. Door de tuintjes wordt de kring van afval wijder."

De groep omwonenden die de containertuintjes als een (heel) slechte interventie beoordelen, geven vooral aan dat afval nog steeds naast de containers geplaatst wordt. Het afval komt, volgens enkele respondenten, zelfs op of in het tuintje terecht. Dit zou er enkel voor zorgen dat het oppervlak rond een container waar verkeerd geplaatst afval ligt groter wordt. Daarnaast noemen enkele respondenten dat ze zich niet kunnen voorstellen hoe de tuintjes het gedrag van buurtgenoten zouden kunnen veranderen. Alleen dwingendere maatregelen, zoals informatievoorziening over de regels, extra handhaving en het vaker legen van containers zouden hierin kunnen helpen.

"De grootste oorzaak van afval naast de container is een volle of niet werkende container. Hoe kunnen tuintjes hier helpen?"

1.3 Observaties van containeradoptanten

Adoptanten unaniem over remmend effect van containertuintjes op bijplaatsingen

Ook adoptanten van afvalcontainers met een containertuintje is gevraagd naar de werking van het initiatief. De geïnterviewde containeradoptanten geven unaniem terug dat de containertuintjes effectief zijn in het tegengaan van bijplaatsingen. Meerdere adoptanten merken op dat het in hun ogen zelfs de eerste interventie is die tot verbetering leidt. Het ziet er netter en verzorgder uit en dit roept omwonenden op tot beter aanbiedgedrag.

Containertuintjes maken containerlocaties persoonlijker

Volgens adoptanten laten de containertuintjes zien dat de containerlocatie wordt bijgehouden door buurtbewoners. Dit maakt de locatie persoonlijker, wat het schaamtelijker maakt

"Het gevoel van 'oh, daar wordt op ons gelet', waardoor ze toch maar even doorlopen naar een andere container."

om te vervuilen. Daarnaast geeft dit het voorbeeld van gewenst gedrag. Verder leggen zij uit dat het respect afdwingt voor de containerlocatie, dat het spreekt tot het moreel kompas van bewoners, dat het ruimte wegneemt om afval op de plaatsen, dat het de indruk van sociale controle wekt, dat het bewustzijn voor een nette buurt creëert en dat het motiveert om ook een steentje bij te dragen. Ook maken de containertuintjes het voor adoptanten makkelijker om een gesprek aan te knopen met buurtgenoten om hen bewust te maken van de afvalproblematiek.

"Het lag er veel vaker naast. Mensen hebben toch het idee dat er iemand is die ervoor zorgt. Daar hebben ze respect voor."

"Alles wat met aandacht en liefde wordt onderhouden roept bij mensen het gevoel op dat zij daar onderdeel van uit willen maken."

Containertuintjes zouden enkel werken onder bepaalde voorwaarden

De meeste geïnterviewde adoptanten van een containertuintjes geven echter mee dat hoewel de containertuintjes een remmende werking hebben op bijplaatsingen, het de

"Alleen wat netjes is blijft netjes. Als er één ding staat, dan komt er meteen wat bij."

bijplaatsingenproblematiek niet oplost. Zo wordt in de gesprekken genoemd dat de tuintjes alleen werken onder de voorwaarde dat ze goed onderhouden worden. Zodra dit tekortschiet zijn bijplaatsingen het directe gevolg. Op dat punt zou de gedragsmatige invloed van de tuintjes sterk verminderen. De observatie die veel adoptanten delen: schoon houdt schoon en vuil trekt vuil. Andere voorwaarden die genoemd worden in het gesprek zijn een locatie met veel sociale controle en toereikende en bruikbare containers. Vanwege deze zwakke plekken staan de containertuintjes op momenten toch nog bijplaatsingen toe. In de meeste gevallen zien de adoptanten dat het afval op de stoep naast de tuintjes terechtkomt. Op de vraag of de containertuintjes leiden tot een verplaatsing van het probleem, antwoorden de meesten daarom instemmend. Een andere perceptie die wordt gedeeld is dan ook dat hoewel de containertuintjes de hoeveelheid bijplaatsingen verminderen, enkel handhaving tot een wezenlijke verandering van het straatbeeld kan leiden. Meerdere adoptanten geven aan dat dit bemoeilijkt wordt doordat bewoners inmiddels doorhebben dat bijgeplaatst afval tot een boete kan leiden. Hierdoor worden adresgegevens tegenwoordig vaak van het afval afgekrabd. Eén adoptant stelt voor om periodiek afvalcontroles uit te voeren, net zoals controles voor licht op de fiets.

"Het werkt duidelijk remmend. Maar zodra er een verstopping is of de bak vol is wordt er bijgeplaatst."

Containertuintjes lossen problemen met grof afval niet op

In de gesprekken wordt vaak genoemd dat bijplaatsing van grof afval een van de grootste problemen vormt bij de containerlocatie. Zolders worden opgeruimd, verhuizingen vinden plaats en aannemers maken gebruik van de containerlocatie als een stortplek voor bouwafval. De adoptanten noemen vrijwel unaniem dat er veel onwetendheid lijkt te bestaan rondom de regels

voor het aanbieden van grof afval. De containertuintjes zouden hier geen verschil in kunnen aanbrengen en zijn dan ook niet opgewassen tegen dit probleem. Deze observaties staan in lijn met de effectmeting van een relatief kleine reductie van bijgeplaatst grof afval ten gevolge van de containertuintjes. De grof afvallocatie is in veel gevallen vlak naast de containers gelegen, wat ervoor zorgt dat een ophoping van grof afval het aangezicht van de containerlocatie belemmert. Omwonenden en adoptanten merken dat bijgeplaatst grof afval vervolgens nieuwe bijplaatsingen aantrekt.

"De schuurrotzooi, dat blijft gewoon hetzelfde hoor."

Beplanting en informatievoorziening veel genoemd als verbeterpunten

Desgevraagd dragen containeradoptanten een aantal verbeterpunten aan voor de containertuintjes die zij onderhouden. Zo wordt genoemd dat het deurtje aan de zijkant van de afvalcontainer maar net over de plantenbak past, waardoor hoge beplanting hier niet mogelijk is en het deurtje af en toe niet goed opengaat. Ook laten ze weten dat de sedumtuintjes minder goed lijken te werken dan de tuintjes met hoge beplanting, zoals ook bleek uit de effectmeting. Volgens de adoptanten komt dit omdat de lage tuintjes minder onderhoud vergen, wat ook de indruk vermindert dat er aandacht aan wordt besteed. Dit zou een dempend effect hebben op het gevoel van plicht en sociale controle. Verder maken de adoptanten kenbaar dat zij het prettig zouden vinden als de gemeente zelf de tuintjes ook vaker controleert op mankementen. Ook zijn adoptanten van mening dat de gemeente de tuintjes sterker onder de aandacht zou moeten brengen in de buurt. Dit zou de bedoeling van de tuintjes verduidelijken, het bewustzijn van het afvalprobleem kunnen vergroten en de werking ervan kunnen versterken.

"Misschien zou er een communicatie-uiting bij kunnen staan met uitleg over hoe dit nou werkt. Er zou iets op gezet kunnen worden van "dit is een containertuintje onderhouden door de buurtbewoners met steun van de gemeente", ik zeg maar wat. Het is voor passanten nog onduidelijk wat het nou precies is."

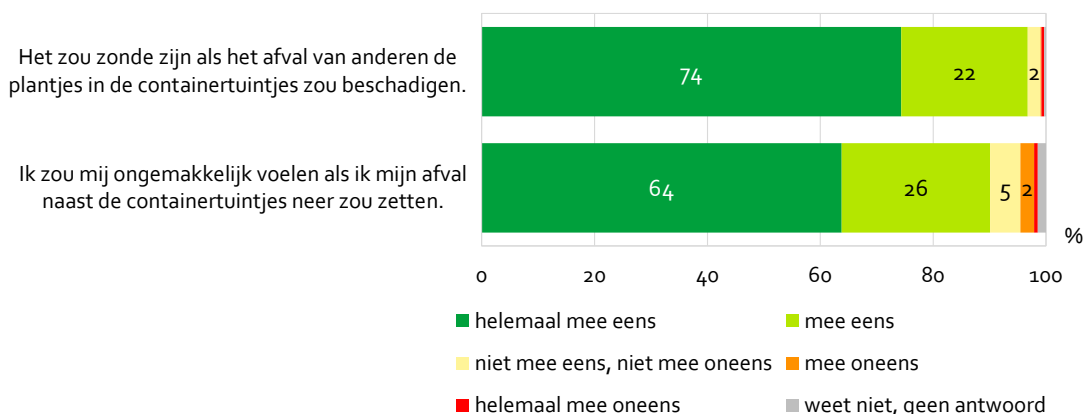

2 Betrokkenheid van de buurt

Dit hoofdstuk schetst een beeld van de houding van buurtbewoners tegenover de containertuintjes. Met een aantal stellingen wordt belicht welke gevoelens ervaringen met de containertuintjes oproepen bij omwonenden. Vervolgens wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre omwonenden bereid zijn om bij te dragen in de zorg voor de containertuintjes in hun buurt. De resultaten geven niet alleen weer in hoeverre de tuintjes het aanbodgedrag van bewoners beïnvloeden, maar ook of zij erdoor aangemoedigd worden om bij te dragen aan een schonere buurt.

Grote meerderheid van omwonenden heeft een positieve houding tegenover de containertuintjes
Aan de hand van een aantal stellingen is gevraagd wat Amsterdammers die in de buurt wonen van containers met tuintjes hiervan vinden. Figuur 2.1 toont een overwegend positief beeld. Nagenoeg alle respondenten zouden het zonde vinden als de planten in de containertuintjes beschadigd zouden worden door het afval van andere mensen. Driekwart onderstreept dit gevoel zelfs helemaal. Een iets kleiner deel, maar ook een ruime meerderheid, geeft aan het ongemakkelijk te vinden om afval naast de containertuintjes neer te zetten. Vijf procent zou zich er niet gemakkelijk, maar ook niet ongemakkelijk bij voelen en drie procent geeft aan zich niet ongemakkelijk te voelen bij dit idee. Er bestaan in deze meningen geen verschillen tussen groepen respondenten uit verschillende stadsdelen. Wel zien we dat respondenten die eerder in de vragenlijst aangaven het erg belangrijk te vinden dat de straat netjes is, vaker aangeven zich er ongemakkelijk bij te voelen om afval naast de containertuintjes neer te zetten dan respondenten die een nette straat minder prioriteren.

Figuur 2.1 Houding tegenover de containertuintjes aan de hand van de volgende stellingen, december 2022 (n = 616, procenten)

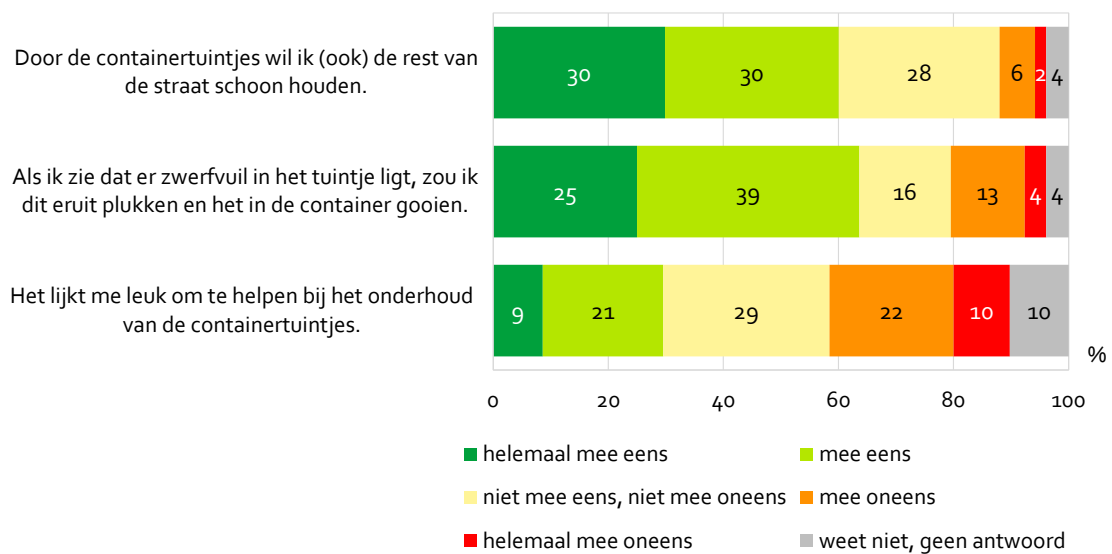

Buurtbewoners overwegend bereid om een steentje bij te dragen aan schone straat en containers

In de enquête is ook gevraagd naar het gedrag en de intenties van omwonenden ten aanzien van de tuintjes. De resultaten zijn weergegeven in figuur 2.2. Drie op de vijf respondenten geeft aan dat de containertuintjes ertoe leiden dat zij (ook) de rest van de straat schoon willen houden. Acht procent reageert ontkennend en drie op de tien is neutraal. Ongeveer twee derde van alle

respondenten zegt zwerfvuil uit het tuintje te zullen halen. Zeventien procent zegt daarentegen dit niet te zullen doen. Verder geeft drie op de tien respondenten aan dat ze het wel leuk zouden vinden om te helpen in het onderhoud van de containertuintjes. Ook zou drie op de tien het niet vervelend vinden, maar er misschien ook niet voor kiezen. Een iets groter deel (32%) lijkt het niet leuk om te helpen in het onderhoud. Een tiende weet de vraag niet goed te beantwoorden. Ook in deze resultaten bestaan geen verschillen tussen de antwoorden uit verschillende stadsdelen. Wel zien we dat de bereidheid om een steentje bij te dragen groter is onder respondenten die aangeven het erg belangrijk te vinden dat de straat netjes is. Onder respondenten die een nette straat minder prioriteren ligt de betrokkenheid wat lager.

Figuur 2.2 Betrokkenheid bij de straat en containertuintjes aan de hand van de volgende stellingen, december 2022 (n = 616, procenten)

Adoptanten merken positieve reacties op vanuit de buurt

Veel van de geïnterviewde containeradoptanten horen positieve geluiden in de buurt over de containertuintjes. Niet alleen laten omwonenden merken dat ze de containertuintjes leuk vinden staan en blij zijn met het nieuwe buurtgroen, ze laten ook waardering blijken voor de inzet van de containeradoptanten. "Lekker bezig', zeggen ze dan met een duim omhoog". Ook valt enkele adoptanten op dat de tuintjes buurtgenoten uitnodigen om een steentje bij te dragen. Eén adoptant geeft aan af en toe "anonieme hulp" te krijgen. Tijdens een ander interview liep per toeval een jonge buurtbewoner langs die vrijwillig tijdens zijn lunchpauze met een prikker zwerfafval uit de berm plukte. "Er is genoeg te doen," riep hij.

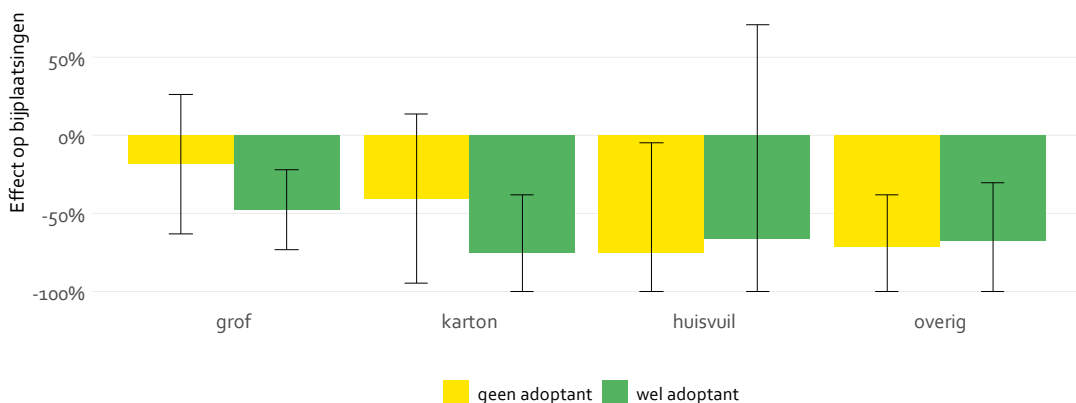
3 Adoptanten van containertuintjes

In dit laatste hoofdstuk wordt verkend welke rol adoptanten spelen bij de beleving en de effectiviteit van de containertuintjes. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de ervaringen van de adoptanten zelf, maar in eerste instantie naar de verschillen in prestatie tussen containertuintjes met en zonder adoptant en naar de zichtbaarheid van de adoptanten onder omwonenden. Dat inzicht is relevant om in beeld te krijgen hoe het effect van een tuintje samenhangt met de (zichtbare) inzet van de adoptant. Een vraag daarbij is in hoeverre de beoordeling van de tuintjes en het effect ervan op de bewoner gerelateerd is aan de bekendheid met het beheer van de adoptant onder omwonenden. Vervolgens wordt besproken hoe de adoptanten het beheer van de tuintjes ervaren. Dat is met name van belang om verbeteringen bij een eventuele uitbreiding van het aantal containertuintjes te kunnen doorvoeren.

Effectiviteit containertuintjes zekerder met adoptant

Van alle containertuintjes hebben er zestien een adoptant, de overige negen niet. Figuur 3.1 laat zien hoe de zekerheid van het gemeten effect afhangt van de aanwezigheid van een adoptant. Het berekende effect van de tuintjes op bijplaatsingen van huisvuil en overig afval is zeer vergelijkbaar voor tuintjes met en zonder adoptant. Voor grof afval en karton is te zien dat het effect wat sterker is voor locaties *met* een adoptant. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de effectmeting voor grof afval en karton voor tuintjes zonder adoptant minder betrouwbaar zijn (te zien aan de grotere betrouwbaarheidsintervallen). Dit maakt dat de werking van de containertuintjes zonder adoptant vooral minder zeker is dan de werking van tuintjes met adoptant. Deze onzekerheid komt onder andere door het kleinere aantal tuintjes zonder adoptant. Daarnaast zijn de containerlocaties met containertuintjes zonder adoptant voor een groot deel geconcentreerd in dezelfde buurten (zie figuur 4). Het is daardoor mogelijk dat de gemeten verschillen niet komen door de aanwezigheid van een adoptant, maar wellicht (ook) door verschillen tussen buurten. Op basis van de huidige meting sluit O&S zich aan bij het streven van A&G om containeradoptanten te werven voor alle afvalcontainers met een tuintje. Dit biedt de grootste zekerheid voor werkende containertuintjes.

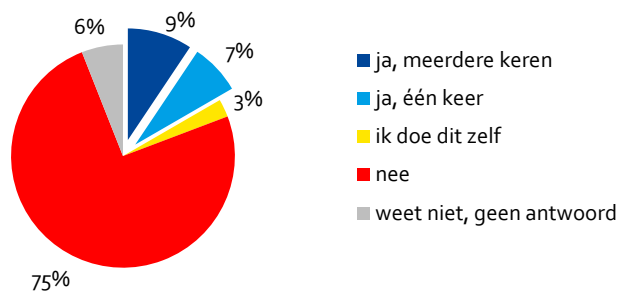
Figuur 3.1 Effect van containertuintjes op bijplaatsingen met 95% betrouwbaarheidsinterval, per type bijplaatsing, naar wel/geen adoptant (afname in procenten)

Driekwart van omwonenden heeft onderhoud door containeradoptant niet opgemerkt

Van bevroegde Amsterdammers die in de buurt wonen van containertuintjes geeft zestien procent aan weleens gezien te hebben dat de tuintjes werden onderhouden door een buurtbewoner (zie figuur 3.2). Driekwart van respondenten heeft dit tot op heden nog niet opgemerkt. Drie procent van de respondenten geeft aan zelf de bewoner te zijn die de containertuintjes onderhoudt en opruimt.

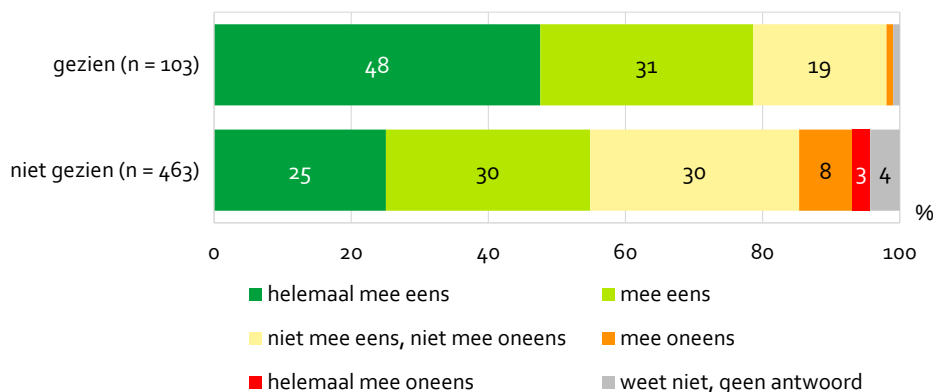
Figuur 3.2 De containertuintjes worden door een bewoner onderhouden en opgeruimd. Heeft u dit in uw buurt weleens gezien? December 2022 (n = 616, procenten)

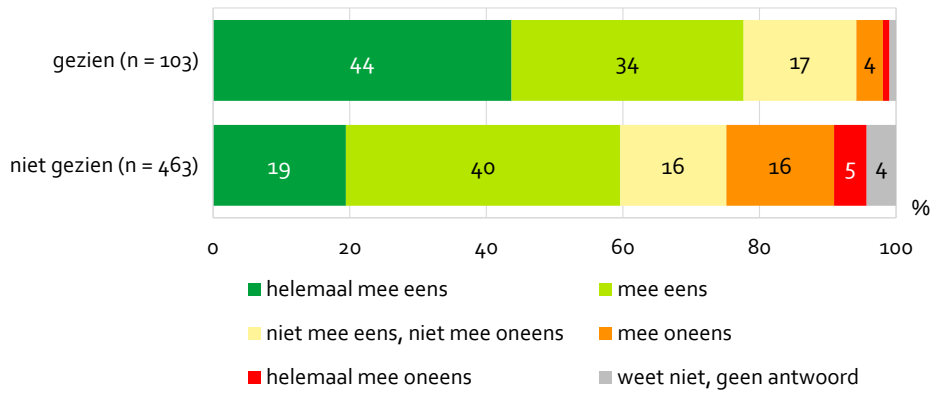
Positievare houding tegenover containertuintjes wanneer omwonenden adoptant zien

Uit de enquêteresultaten blijkt dat wanneer respondenten onderhoud door de containeradoptant te hebben gezien, zij vaker aangaven door de containertuintjes (ook) de rest van de straat schoon te willen houden (79% tegenover 55% van respondenten die de adoptant niet hebben opgemerkt, zie figuur 3.3.1). Ook zien we dat respondenten die de containeradoptant hebben opgemerkt vaker dan zij waarvoor dit niet geldt aangeven zwerfvuil uit het tuintje te zullen plukken wanneer dat erin ligt (78% tegenover 59%, zie figuur 3.3.2). Bovendien geeft deze groep ruim twee keer zo vaak aan dat het hen leuk lijkt om te helpen bij het onderhoud van de tuintjes (49% tegenover 23%, zie figuur 3.3.3).

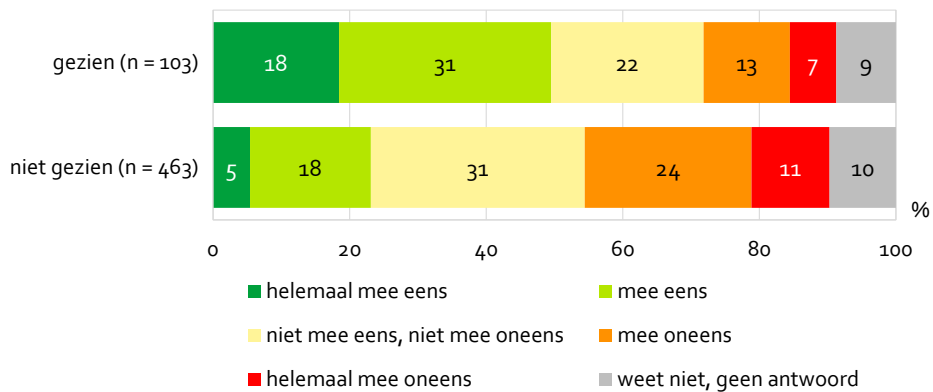
Figuur 3.3.1 Antwoorden op de stelling "Door de containertuintjes wil ik (ook) de rest van de straat schoonhouden", naar wel of niet containeradoptant gezien, december 2022 (procenten)

Figuur 3.3.2 Antwoorden op de stelling "Als ik zie dat er zwerfvuil in het tuintje ligt, zou ik dit eruit plukken en het in de container gooien", naar wel of niet containeradoptant gezien, december 2022 (procenten)

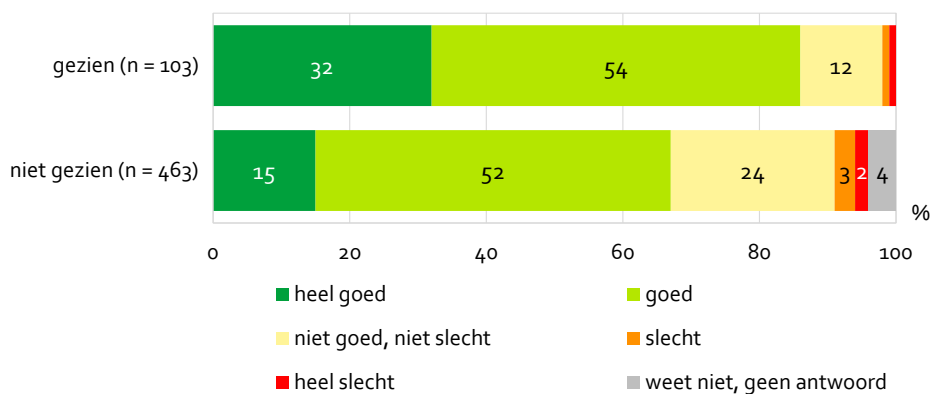

Figuur 3.3.3 Antwoorden op de stelling "Het lijkt me leuk om te helpen bij het onderhoud van de containertuintjes", naar wel of niet containeradoptant gezien, december 2022 (procenten)

Tot slot blijkt ook dat de containertuintjes als interventie tegen afval naast de container vaker (heel) goed worden beoordeeld door omwonenden die de containeradoptant hebben opgemerkt (86%) dan door omwonenden die het onderhoud door de containeradoptant niet hebben gezien (67%, zie figuur 3.3.4).

Figuur 3.3.4 Hoe goed denkt u dat de containertuintjes werken als actie tegen afval naast de container? Naar wel of niet containeradoptant gezien, december 2022 (procenten)

Vermindering in bijplaatsingen compenseert voor aanvullende zorg voor de tuintjes

In de interviews lichten adoptanten toe dat de tuintjes om extra zorg vragen. Adoptanten van containertuintjes uit de eerste proef lichten toe dat de tuintjes in de zomer geregeld gespreid moeten worden. Toch merken de adoptanten niet dat de zorg voor de containers meer van hen vraagt sinds de plaatsing van de tuintjes. De remmende werking van de tuintjes op het aantal bijplaatsingen zorgt ervoor dat adoptanten zich hier minder tegen hoeven in te zetten. Deze verschuiving in het onderhoud maakt het adoptiewerk bovendien leuker.

"Ja, het kost inzet en ja, bijplaatsingen blijven een probleem. Maar de situatie voorheen was veel erger dan die nu is. De tijd die we voorheen kwijt waren aan het opruimen van bijplaatsingen is verminderd, dus de zorg voor het tuintje nemen we graag op ons. Wel vragen we ons dan ook af hoeveel de containertuintjes nog zouden doen wanneer deze niet in de gaten gehouden worden door adoptanten."

Containeradoptanten tevreden over samenwerking met gemeente

Veel containeradoptanten laten in de interviews weten tevreden te zijn over de communicatie met de gemeente wat de containertuintjes betreft. Meldingen worden snel beantwoord en de app werkt goed. Ook de introductie van de containertuintjes verliep volgens de adoptanten soepel. Echter merken zij ook op dat buurtgenoten deze ervaring veelal niet delen. Meldingen door de adoptant worden doorgaans veel sneller afgehandeld dan die door andere buurtbewoners. Soms komt hier zelfs helemaal geen reactie op. Adoptanten noemen dat het prettig zou zijn als ook op meldingen van bewoners over de containerlocatie tijdig gehandeld wordt.

"Omdat ik adoptant ben kan ik dan dat nummer appen van 'hé, kunnen jullie dit vandaag komen ophalen?', en dat is wel een heel fijn iets, want dat doen ze dan vaak inderdaad wel nog dezelfde dag."

Containertuintjes zorgen voor een groenere buurt met meer verbondenheid tussen bewoners
In de interviews uiten adoptanten geregeld hun dankbaarheid voor de tuintjes. Niet alleen dragen ze bij aan een schonere buurt, maar ze maken de buurt ook groener en aantrekkelijker. Bovendien hebben de adoptanten plezier in het tuinieren. Ze merken daarnaast dat de tuintjes de aandacht trekken van bewoners, wat aanleiding biedt voor een praatje. Dit maakt de containertuintjes een ontmoetingsplek, waardoor ze bijdragen aan de sociale cohesie in de buurt.

"Het maakt de buurt niet alleen schoner, maar ook groener en mooier. We zouden het heel jammer vinden als ze weggehaald zouden worden."

"Het geeft ook een gemeenschapsgevoel. De buurt is wel echt hechter geworden."

"We vinden de tuin een heel leuk project."

Gemeente Amsterdam

Onderzoek & Statistiek

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

onderzoek.amsterdam.nl